

VISUOMENĖS POŽIŪRIO Į PSICHIKOS SVEIKATĄ TYRIMAS

Gerbiama(s) tyrimo dalyvi(-e),

Visuomenės požiūris į psichikos sveikatos sunkumus ir psichikos sutrikimų turinčius žmones yra svarbus veiksnys, galintis lemti psichikos sveikatos sunkumų patiriančių žmonių kreipimąsi pagalbos, dėl to atsirandančias neigiamas pasekmes sveikatai, psichikos sveikatos sutrikimų turinčių žmonių diskriminaciją ir socialinę atskirtį.

LR Sveikatos apsaugos ministerija ir Valstybinis psichikos sveikatos centras atlieka tyrimą apie psichikos sveikatos stigmą paplitimą visuomenėje. Šio tyrimo tikslas - išsiaiškinti visuomenėje vyraujančius požiūrius į psichikos sveikatos sunkumus ir psichikos sutrikimų turinčius žmones.

Maloniai kviečiame Jus dalyvauti tyrime ir atsakyti į anketos klausimus. Tyrimas yra visiškai anoniminis, niekas nežinos apie Jūsų dalyvavimą jame. Visi tyrimo metu gauti duomenys bus konfidencialūs ir naudojami tik tyrimo tikslais atliekant statistinę apibendrintų duomenų analizę.

Atsakyti į anketos klausimus užtruks apie 15 min. Jūsų nuomonė yra labai svarbi ir vertinga. Tyrimo pagalba galėsite prisidėti prie visuomenės psichikos sveikatos gerinimo Lietuvoje.

Nuoširdžiai dėkojame Jums už bendradarbiavimą ir tyrimui skirtą laiką.

Anketos klausimai

1. Įvertinkite kiekvieną iš žemiau pateiktų teiginių, pasirinkdami tik vieną atsakymą. Psichikos sveikatos sutrikimai čia suprantami kaip būklės, dėl kurių asmuo kreiptųsi į sveikatos priežiūros specialistus.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti
Dauguma psichikos sveikatos sutrikimų turinčių žmonių nori dirbti apmokamą darbą						
Jei draugas turėtų psichikos sveikatos sutrikimą, žinočiau, ką patarti kreipiantis profesionalios pagalbos						
Gydymas gydytojo paskirtais vaistais gali būti veiksmingas psichikos sveikatos sutrikimų turintiems žmonėms						
Psichoterapija (pvz., konsultavimas arba terapija						

pokalbiu) gali būti veiksmingas gydymas psichikos sveikatos sutrikimų turintiems žmonėms						
Psichikos sveikatos sutrikimų turintys žmonės gali visiškai pasveikti						
Dauguma psichikos sveikatos sutrikimų turinčių žmonių kreipiasi į sveikatos priežiūros specialistus profesionalios pagalbos						

2.Lentelėje yra pateiktos skirtingos būklės. Įvertinkite kiekvieną teiginį, pažymėdami ar sutinkate, ar nesutinkate, kad nurodyta būklė yra psichikos sveikatos sutrikimas.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti
Depresija						
Stresas						
Šizofrenija						
Bipolinis sutrikimas (maniakinė depresija)						
Narkotikų vartojimas						
Gedėjimas						

Požiūris į psichikos sveikatą

3.Įvertinkite kiekvieną teiginį, pažymėdami kiek sutinkate, ar nesutinkate su pateiktu teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti
Viena pagrindinių psichikos sveikatos sutrikimų priežasčių yra savidisciplinos ir valios stoka						
Psichikos sveikatos sutrikimų turinčius asmenis lengva atskirti nuo normalių žmonių						
Mums reiktų turėti daug tolerantiškesnį požiūrį į						

psichikos sveikatos sutrikimų turinčius asmenis visuomenėje						
Žmonės, turintys psichikos sveikatos sutrikimų, nenusipelno mūsų užuojautos						
Nenorėčiau gyventi kaimynystėje su psichikos sveikatos sutrikimų turinčiu žmogumi						
Baugu pagalvoti, kad psichikos sveikatos sunkumų turintys žmonės gyvena kaimynystėje						
Psichikos liga yra kaip bet kuri kita liga						
Iš esmės bet kas gali susirgti psichikos liga						
Geriausias gydymas psichikos sveikatos sutrikimų turintiems žmonėms yra būti normalios bendruomenės dalimi						
Psichikos sveikatos sutrikimų turintys žmonės yra daug mažiau pavojingesni nei mano dauguma žmonių						
Psichikos sveikatos sunkumų turintiems žmonėms neturėtų būti patikėta jokia atsakomybė						
Dauguma moterų, kurios kada nors turėjo psichikos sveikatos sutrikimą, galima pasitikėti kaip vaikų aukle						

4. Atsakykite į kiekvieną klausimą, pažymėdami savo atsakymą lentelėje.

	Taip	Ne	Nežinau
Ar jūs šiuo metu gyvenate, ar kada nors gyvenote su žmogumi, turinčiu psichikos sveikatos sutrikimą?			
Ar jūs šiuo metu dirbate, ar kada nors dirbote su žmogumi, turinčiu psichikos sveikatos sutrikimą?			
Ar šiuo metu turite, ar kada nors turėjote kaimyną, turintį psichikos sveikatos sutrikimą?			
Ar šiuo metu turite, ar kada nors turėjote artimą draugą, turintį psichikos sveikatos sutrikimą?			

5. Įvertinkite kiekvieną teiginį lentelėje, pažymėdami jums labiausiai tinkantį atsakymo variantą.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku,	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti

			nei ne- sutinku			
Ateityje sutikčiau gyventi su žmogumi, turinčiu psichikos sveikatos sutrikimą						
Ateityje sutikčiau dirbti su žmogumi, turinčiu psichikos sveikatos sutrikimą						
Ateityje sutikčiau gyventi kaimynystėje su žmogumi, turinčiu psichikos sveikatos sutrikimą						
Ateityje sutikčiau tęsti bendravimą su draugu, kuriam išsivystė psichikos sveikatos sutrikimas						

Požiūris į psichikos sveikatą ir psichikos sutrikimus darbo aplinkoje, švietimo ir sveikatos apsaugos sistemose

6.Šioje lentelėje yra pateikti teiginiai apie psichikos sveikatos sunkumų turinčius žmones darbo aplinkoje. Įvertinkite kiekvieną teiginį, pažymėdami, kiek sutinkate, ar nesutinkate su teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei ne- sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti
Žmonės, turintys psichikos sveikatos sunkumų, turėtų turėti tokias pačias teises į darbą kaip ir visi kiti						
Asmuo, turintis psichikos sveikatos sutrikimų, turėtų dirbti prisiimdamas tik nedideles atsakomybes						
Nepasitikėčiau darbu, kurį atlieka į mano komandą paskirtas asmuo, turintis psichikos sveikatos sutrikimų						

7.Šioje lentelėje yra pateikti teiginiai apie psichikos sveikatos sunkumų turinčius žmones švietimo sistemoje. Įvertinkite kiekvieną teiginį, pažymėdami, kiek sutinkate, ar nesutinkate su teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei ne- sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti
Nemanau, kad psichikos sveikatos sutrikimų turintys						

vaikai turėtų lankyti bendrą ugdymo įstaigą						
Mokykla yra gera aplinka vaikams, turintiems psichikos sveikatos sunkumų dalyvauti bendruomenės gyvenime ir gauti palaikymą						
Psichikos sveikatos sunkumų turintis vaikas pagalbą turėtų gauti ne mokykloje, o poliklinikoje ar ligoninėje						
Jei vaikas mokykloje patiria psichikos sveikatos sunkumų, tėvai bent tą dieną turėtų paimti jį iš pamokų namo						

8.Šioje lentelėje yra pateikti teiginiai apie psichikos sveikatos sunkumų turinčius žmones sveikatos apsaugos sistemoje. Įvertinkite kiekvieną teiginį, pažymėdami, kiek sutinkate, ar nesutinkate su teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti
Medicinos personalas savo komentarais dažnai prisideda prie neigiamo visuomenės požiūrio formavimo į psichikos sveikatos sutrikimų turinčius asmenis						
Jei asmuo turi psichikos sveikatos sutrikimų, gydytojas jam tik išrašo vaistų, net nepasikalbėjęs, nepasiteiravęs, kaip jis/ji laikosi						
Gydytojai pirmiau teikia pagalbą pacientams, kurie kreipiasi kitais sveikatos klausimais, o ne dėl psichikos sveikatos sunkumų						
Teikdami gydymo paslaugas psichikos sveikatos specialistai pirmiausiai mato konkretų sutrikimą, o ne žmogų						
Psichikos sutrikimų turintiems asmenims yra sukurta pakankamai įvairių paslaugų ir pagalbos būdų						
Kai žmogui pradeda reikštis pirmieji psichikos sveikatos						

sutrikimo požymiai, ji(s) turėtų būti hospitalizuojama(s)						
Psichikos sveikatos sutrikimų turintys asmenys gali kasdieniškai funkcionuoti tik gaudami medicininį gydymą						
Psichikos sveikatos sutrikimų turintys pacientai turi būti gydomi psichiatrijos, o ne bendro profilio ligoninėje						
Jei turėčiau psichikos sveikatos sutrikimą, labiau būčiau linkęs kreiptis pagalbos į šeimos gydytoją nei į psichikos sveikatos specialistus						

Požiūris į kreipimąsi pagalbos iškilus psichikos sveikatos sunkumams

9. Toliau lentelėje yra pateikti teiginiai apie nusiteikimą kreiptis pagalbos, kai iškyla psichikos sveikatos sunkumai. Įvertinkite kiekvieną teiginį, pažymėdami, kiek sutinkate, ar nesutinkate su teiginiu.

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti
Jei manyčiau, kad patiriu psichikos sveikatos sunkumų, pirmiausia kreipčiausi į psichikos sveikatos specialistus						
Vadovaujuosi principu, jog žmogus turėtų pats išspręsti savo psichikos sveikatos sunkumus						
Turint psichikos sveikatos sutrikimų, psichologinė ir socialinė pagalba yra tiek pat svarbi, kiek medicininė pagalba						

10. Jei patirčiau psichikos sveikatos sunkumų (pvz., ilgą laiką jausčiausi prislėgta(s) ir liūdna(s), nerimaučiau, vargintų nemiga ir pan.), rinkčiausi (įvertinkite kiekvieną teiginį):

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau/ Negaliu pasakyti
gydymą vaistais						

psichologinę pagalbą						
psichoterapinį gydymą						
gydymą ligoninėje						
specialistų pagalbą, šiems atvykstant į namus						
nesikreipčiau pagalbos						

Informacija apie Jus

11.Jūsų lytis:

- Moteris
- Vyras
- Kita

12.Jūsų amžius (įrašykite metais): _____

13.Jūs gyvenate:

- Didmiestyje (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose)
- Mieste
- Kaime
- Kita

14.Jūsų aukščiausias įgytas išsilavinimas:

- Pagrindinis
- Vidurinis
- Profesinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis neuniversitetinis
- Aukštasis – bakalauras
- Aukštasis – magistras/daktaro laipsnis

15.Jūsų šeiminė padėtis:

- Nevedęs / netekėjusi;
- Vedęs / ištekejusi;
- Gyvenate su partneriu (-e);
- Našlys (-ė);
- Išsiskyręs (-usi)

16. Ar turite vaikų?

- Taip
- Ne

17. Ar turite mokyklinio amžiaus vaikų?

- Taip
- Ne

18. Jūsų darbinė situacija:

- Studijuojate
- Dirbate
- Esate bedarbė (-is)
- Esate pensijoje

19. Kuris iš teiginių geriausiai apibūdina jūsų šeimos finansinę padėtį (pažymėkite tik vieną atsakymą).

- Mums neužtenka pinigų net maistui
- Mums užtenka pinigų maistui, bet labai sunku nusipirkti drabužių
- Mums užtenka pinigų maistui bei drabužiams ir mes galime šiek tiek sutaupyti, bet to neužtektų stambesniai pirkiniui (pvz., televizoriui arba šaldytuvui)
- Mums yra prieinami kai kurie brangūs daiktai, tokie kaip televizorius, šaldytuvas ir kiti, bet labai brangių pirkinių mes negalime sau leisti (pirkti butą, vasarnamį ar pan.)
- Mes galime sau leisti pirkti viską, ko norime

20. Ar jūs kada nors gyvenime esate kreipęsis pagalbos į psichikos sveikatos specialistus (psichiatrą, psichologą) dėl savo patirtų psichikos sveikatos sunkumų?

- Taip
- Ne
- Nenoriu sakyti

21. Ar Jums yra ar kada nors buvo diagnozuotas psichikos ir elgesio sutrikimas?

- Taip
- Ne
- Nenoriu sakyti

22. Ar Jūsų artimajam (šeimos nariui) yra ar kada nors buvo diagnozuotas psichikos ir elgesio sutrikimas?

- Taip
- Ne
- Nenoriu sakyti

Sveikatos apsaugos ministerijos iniciatyva planuojama artimiausiu metu atlikti kokybinį tyrimą, kurio tikslas – išsiaiškinti asmenų, turinčių psichikos sveikatos sunkumų, nuomonę stigmatos mažinimo klausimais. Jei norėtumėte dalyvauti tokio pobūdžio tyrime ir pasisakyti šiuo klausimu – kviečiame siųsti trumpą žinutę „noriu dalyvauti tyrime“ el. paštu info@vpsc.lt